

VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS

TARYBOS NARYS ALMANTAS STANKŪNAS

Vilniaus m. savivaldybės merui, el. p.: savivaldybe@vilnius.lt, valdas.benkunskas@vilnius.lt

Kauno m. savivaldybės merui, el. p.: info@kaunas.lt

Klaipėdos m. savivaldybės merui, el. p.: info@klaipeda.lt, meras@klaipeda.lt

Kopija:

Lietuvos Respublikos Seimo Energetikos ir darnios plėtros komiteto nariams, el. p.: priim@lrs.lt

Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai, el. p.: info@vert.lt, artur.kryzanovskij@vert.lt

Lietuvos Respublikos Energetikos ministerijai, el. p.: info@enmin.lt,
vilmantas.markevicius@enmin.lt

AB „Miesto gijos“, el. p.: info@miestogijos.lt

AB „Kauno energija“, el. p.: info@kaunoenergija.lt

AB „Klaipėdos energija“, el. p.: info@kenergija.lt

Vilniaus m. savivaldybės administracijos Energetikos skyriaus vedėjui el. p.:
dalius.krinickas@vilnius.lt

DĖL ATLIEKAS DEGINANČIŲ JĖGAINIŲ TIEKIAMOS ŠILUMOS KAINOS IR ATLIEKŲ PRIĖMIMO DEGINTI MOKESCIO PAGRĮSTUMO

Siunčiamas el. paštu, originalas siunčiamas nebus

2026-06-08

Faktinės aplinkybės

Pažymėtina, kad pareiškėjas Almantas Stankūnas (toliau – Pareiškėjas) yra Vilniaus miesto savivaldybės (VMS) tarybos narys, išrinktas per savivaldos rinkimus. Vykdydamas rinkėjų jam patiktą mandatą, Pareiškėjas, kaip VMS tarybos narys, atidžiai seka AB „Miesto gijos“ (toliau – Miesto gijos) veiklą, kurios 100% akcijų priklauso VMS ir kuri, vykdydama reguliuojamą veiklą, didžiajai Vilniaus m. šilumos vartotojų daliai tiekia šilumą.

Taip pat Pareiškėjas atidžiai seka atliekų surinkimo ir perdirbimo sektoriaus veiklą Vilniaus m., kuriame rinkliavas už atliekų surinkimą iš fizinių ir juridinių asmenų renka Savivaldybės įmonė Vilniaus atliekų tvarkymo administratorius (toliau VASA).

Miesto gijos šilumos kainai didelę įtaką turi UAB Vilniaus kogeneracinė jėgainė (toliau VKJ) nustatomos šilumos pardavimo kainos, nes VKJ yra vienas iš pagrindinių šilumos gamintojų ir tiekėjų Miesto gijoms.

VASA rinkliavos už atliekų surinkimą dydžiui taip pat didelę įtaką turi VKJ nustatomas atliekų vartų mokestis – mokestis, už kurį VKJ sudegina atliekas, nes VKJ degina visas Vilniaus ir kitose savivaldybėse surenkamas degias atliekas.

VKJ veikla yra reguliuojama, kad būtų užtikrintos pagrįstai žemos jos tiekiamos šilumos kainos ir pagrįstai žemas atliekų priėmimo mokestis.

2026-02-27 Pareiškėjas kreipėsi į Valstybinę energetikos reguliavimo tarybą (toliau – VERT) dėl neplaninio atliekas deginančių jėgainių veiklos patikrinimo. Pareiškimo gavimą VERT užregistravo 2026-03-02

Savo kreipimėse Pareiškėjas be kita ko nurodė, kad VKJ grynasis pelningumas 2022 ir 2023 m. sudarė apie 40%, 2024 – 20%. (Neseniai paskelbti duomenys už 2025 m. rodo, kad VKJ grynasis pelningumas sudarė 25%.)

Analogišką veiklą kaip VKJ vykdančios, kurios veikla irgi yra reguliuojama, UAB Kauno kogeneracinės jėgainės grynasis pelningumas 2022-2024 m. buvo 46-49% (2025 m. – 52%).

Analogišką veiklą kaip VKJ Klaipėdoje vykdančios, kurios veikla irgi yra reguliuojama, UAB Gren Klaipėda jėgainės grynasis pelningumas 2022-2024 m. buvo 33-49% (2025 m. – 21%).

Toliau Pareiškėjas nurodė, kad toks reguliuojamą veiklą vykdančių minėtų įmonių toks aukštas kaip buvo nurodyta grynasis pelningumas yra visiškai nepagrįstas o tinkamai veikiant reguliavimo metodikai, pelningumas turėtų būti 5-10%. Įvertinus įmonių pajamas, dėl minėto nepagrįstai aukšto įmonių pelningumo Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos šilumos vartotojai bei minėtų miestų regionų atliekas teikiantys fiziniai ir juridiniai asmenys per metus dėl nepagrįstai aukštų reguliuojamų šilumos ir atliekų vartų kainų galimai praranda 70-80 mln. eurų.

VERT 2026-03-31 atsakė Pareiškėjui.

Gautas atsakymas Pareiškėjo netenkino, todėl Pareiškėjas 2026 m. balandžio 8 d. parengė pareiškimą adresuotą Lietuvos Respublikos Konkurencijos Tarybai, Valstybės Kontrolei, kopija VERT ir Aplinkos ministerijai.

VERT minėtą pareiškimą gavo 2026-04-14 ir 2026-05-07 pateikė Pareiškėjui papildomus komentarus (toliau - Atsakymą).

Atsakyme be kita ko VERT rašo:

„Taryba taip pat yra atkreipusi dėmesį į atliekų deginimo jėgainių vykdomų veiklų ekonominio atskyrimo svarbą. Taryba 2026 m. balandžio 9 d. raštu Nr. R2-TTA-1945 „Dėl Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo projekto derinimo“ Lietuvos Respublikos energetikos ministerijai siūlė papildyti Šilumos ūkio įstatymo 10 straipsnio 3 dalyje įtvirtintus konkurencinės šilumos gamybos veiklos privalomos kainodaros kriterijus, numatant, kad atliekų deginimo jėgainių šilumos gamybos veikla visais atvejais būtų reguliuojama.

Toks siūlymas grindžiamas tuo, kad atliekų deginimo jėgainės vykdo kelias ekonomiškai skirtingas veiklas – komunalinių atliekų deginimą, šilumos gamybą ir elektros energijos gamybą. Neturint privalomo reguliavimo visoms reikšmingoms su atliekų deginimo jėgainės veikla susijusioms grandims, gali kilti kryžminio subsidijavimo rizika, kai vienos veiklos pajamos arba sąnaudos gali daryti įtaką kitų veiklų rezultatams. Reguluojama kainodara leidžia užtikrinti, kad kiekviena veikla būtų vertinama pagal jai tenkančias sąnaudas ir pagrįstą investicijų grąžą.”

2026-05-20 Pareiškėjas dėl to paties dalyko kreipėsi į Lietuvos Respublikos Energetikos ministeriją. Savo pareiškime Pareiškėjas paklausė:

1. Nurodykite ar Energetikos ministerija ketina atsižvelgti į VERT 2026 m. balandžio 9 d. raštą Nr. R2-TTA-1945 „Dėl Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo projekto derinimo“ ir teikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir Lietuvos Respublikos Seimui atitinkamus pasiūlymus dėl šilumos įstatymo pakeitimo?
2. Nurodykite ar aukščiau minėti pakeitimai leistų užtikrinti, kad nustatant atliekų deginimo jėgainių pagamintos šilumos kainą, būtų pilnai atsižvelgta į jėgainių gaunamą naudą iš

- elektros gamybos ir pardavimo ir ar tai leistų žymiai sumažinti jėgainių tiekiamos šilumos kainą?
3. Nurodykite ar Energetikos ministerija skaito normalia situacija, kai reguliuojamą veiklą vykdančių atliekų deginimo jėgainių pelningumas siekia 40-50% ir ar galimi jėgainių veiklos reguliavimo metodikos ir/ar įstatymų pakeitimai neturėtų užtikrinti, kad mažinant jėgainių pagamintos šilumos kainą o taip pat ir atliekų priėmimo deginimui mokestį pelningumas būtų sumažintas iki reguliuojamą veiklą vykdančiai komunalinio sektoriaus įmonei protingo dydžio o naudą iš to gautų šilumos vartotojai, atliekų tiekėjai ir valstybė?
 4. Pateikite savo komentarus pagal jūsų kompetencijų sritį dėl kitų pridedamuose raštuose keliamų klausimų.

Energetikos ministerija savo 2026-06-05 atsakyme Pareiškėjui nurodė:

“Energetikos ministerija informuoja, kad vertinant gautas Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos (toliau – Taryba) 2026 m. balandžio 9 d. rašte Nr. R2-TTA-1945 išvadas Šilumos ūkio įstatymo (toliau – Įstatymas) pakeitimo projektui, siekiant skubos tvarka priimti svarbius šilumos ūkio sektoriui pakeitimus, buvo priimtas sprendimas, kad naujai gautų siūlomų naujo teisinio reguliavimo nuostatų, kurie nėra šio Įstatymo projekto pakeitimų tikslas ir nebuvo aptarti su visomis suinteresuotomis šalimis, į parengtą Įstatymo projektą netraukti, nes būtų reikėję Įstatymo projektą teikti papildomam pakartotiniam derinimui visiems išvadas teikusiems suinteresuotiems asmenims, kas dar labiau nukeltų svarbių šalies šilumos ūkiui sprendimų priėmimą.

Energetikos ministerijos nuomone, esant poreikiui tobulinti Įstatyme nustatytą šilumos ūkio sektoriaus teisinį reguliavimą, susijusį su atliekų deginimo jėgainių šilumos gamybos veikla ir keičiant Įstatymo 10 straipsnio 3 dalyje esančius konkurencinės šilumos gamybos veiklos privalomos šilumos gamybos kainodaros kriterijus, šią Tarybos siūlytą Įstatymo pakeitimo nuostatą galima būtų teikti vertinimui visoms suinteresuotoms šalimis.”

Toliau Energetikos ministerija savo atsakyme nurodė:

“Atsakant pagal kompetenciją į kitus Pareiškėjo raštuose išdėstytus klausimus dėl atliekų deginimo jėgainių veiklos reguliavimo, informuojame, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymuose, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimuose ir Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos nuostatuose apibrėžta kompetencija, Energetikos ministerija nėra įgaliota aiškinti įstatymų nuostatų, atlikti konkrečios situacijos nagrinėjimą ir vertinti jos faktinį atitikimą teisės aktų nustatytiems reikalavimams. Energetikos ministerija, vadovaudamasi ministerijos nuostatuose apibrėžta kompetencija, teikia nuomonę, kuri neturėtų būti laikytina oficialiu teisės aktų aiškinimu ar nurodymais dėl atsakingoms institucijoms ar įmonėms priskirtų sprendimų priėmimo.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos energetikos įstatymu, energetikos srityje veikiančių subjektų veiklą reguliuoja ir valstybinę energetikos priežiūrą bei kontrolę atlieka Taryba. Energetikos įstatymo 8 straipsnio 11 dalyje priskirtomis funkcijomis Taryba tvirtina valstybės reguliuojamų kainų nustatymo metodikas, nustato valstybės reguliuojamas kainas ir kainų viršutines ribas, įvertina teikiamų paslaugų sąnaudas, taip pat kontroliuoja, kad energetikos sektoriuje būtų veiksmingai atskirtos veiklos, siekiant išvengti kryžminio subsidijavimo.

Pažymėtina, kad nuo 2023 m. sausio 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos Seime 2021 m. gruodžio 23 d. buvo priimtos Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo pataisos², kuriomis nustatyta reguliuojama komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų kainodara, o Taryba įgaliota tvirtinti komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos kainą ir nustatyti viršutinę atliekų deginimo 1 tonos įkainio ribą, tokiu būdu eliminuojant galimą riziką dirbtinai kelti atliekų deginimo kainas. Tarybai suteikti įgaliojimai reguliuoti atliekų deginimo kainas įgalina įvertinti atliekų deginimo kogeneracinių įrenginių sąnaudų ir pajamų paskirstymą tarp skirtingų vykdomų veiklų (elektros,

atliekų tvarkymo, šilumos gamybos) ir turi užtikrinti objektyvias tiek šilumos gamybos, tiek atliekų deginimo viršutines kainų ribas.

Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatyme nustatyta, jog gamintojų ir nepriklausomų tiekėjų parduodamos elektros energijos ir rezervinės galios kainos yra nereguliuojamos, išskyrus Elektros energetikos įstatymo 67 straipsnio 1 dalyje nurodytus atvejus. Perdavimo, skirstymo ir visuomeninio tiekimo paslaugų ir visuomeninės elektros energijos kainos yra reguliuojamos pagal Tarybos nustatytas viršutines kainų ribas.

Atkreiptinas dėmesys, kad vadovaujantis Energetikos įstatymo nuostatomis Tarybai suteikta teisė gauti informaciją iš reguliuojamų ūkio subjektų apie vykdomų veiklų apskaitos atskyrimą ir sąnaudų paskirstymą. Energetikos ministerijos nuomone, Tarybai yra suteikta pakankamai įgaliojimų spręsti rašte keliamų klausimų problematiką.”

Tuo būdu Energetikos ministerija faktiškai nusišalino nuo politikos, pagal kurią turi būti reguliuojama atliekas deginančių jėgainių veikla, formavimo ir nurodė, kad visus tokios politikos nustatymui reikalingus įgaliojimus turi VERT.

Kartu Energetikos ministerija neatskleidė aukščiau minimo VERT 2026 m. balandžio 9 d. raštu Nr. R2-TTA-1945 „Dėl Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo projekto derinimo“ pasiūlymo papildyti Šilumos ūkio įstatymo 10 straipsnio 3 dalyje įtvirtintus konkurencinės šilumos gamybos veiklos privalomos kainodaros kriterijus, numatant, kad atliekų deginimo jėgainių šilumos gamybos veikla visais atvejais būtų reguliuojama, esmės ir savo nuomonės dėl pateiktų pasiūlymų tinkamumo bei jų tinkamumo, kad būtų išspręstas nepagrįstai aukštas atliekas deginančių jėgainių pelningumas šilumos vartotojų ir buitinių atliekų tiekėjų sąskaita.

Dėl pilietinio judėjimo Tautos forumas kreipimosi tuo pačiu klausimu

2026-03-05 pilietinis judėjimas Tautos forumas (toliau TF) dėl neapgrįstai didelių atliekų deginimo jėgainių pelnų vartotojų sąskaita kreipėsi į Lietuvos Respublikos Seimo narius, Vyriausybę, Energetikos ir Aplinkos ministerijas ir išplatino kreipimąsi žiniasklaidai ir visuomenei. Kreipimosi kopija buvo išsiųsta Lietuvos Respublikos Prezidentui ir VERT. Nuoroda į kreipimąsi čia: <https://tautosforumas.lt/wp-content/uploads/2026/03/2026-03-05-TF-del-nepagristu-atlieku-deginimo-jegainiu-pajamu-vartotoju-saskaita.pdf>

TF, remdamasis 2026-02-27 d. Pareiškėjo kreipimusi į VERT:

1. Atkreipė dėmesį dėl privataus kapitalo dalyvavimo ydingumo valdant energetikos ir komunalinio sektoriaus įmones ir nurodė, kaip konkrečiai privatus kapitalas dalyvauja valdant atliekų deginimo jėgaines.
2. Išdėstė konkrečius reikalavimus dėl būtinybės apginti šilumos vartotojų ir atliekų tiekėjų interesus, kiek tai susiję su atliekų deginimo jėgainių veikla, o būtent:
 - 2.1. Užtikrinti, kad pagal A. Stankūno 2026-02-27 d. pareiškimą VERT atliktų objektyvų ir nepriklausomą tyrimą, išsamiai atsakant į visus pareiškime keliamus klausimus.
 - 2.2. Užtikrinti, kad paaiškėjus, jog dėl netinkamo atliekų deginimo jėgainių veiklą reguliuojančios metodikos taikymo papildomas išlaidas, jėgaines valdančių įmonių pelno naudai, patyrė susiję šilumos vartotojai ar atliekų tiekėjai, būtų inicijuotas tokių nuostolių kompensavimas.
 - 2.3. Įvertinti, ar atliekas deginančių jėgainių įmonių akcininkai ir jų paveikti politikai ir/ar valstybės tarnautojai galėjo neteisėtais veiksmais padaryti įtaką, kad įmonių veiklą reguliuojančios metodikos neribotų, arba nepakankamai ribotų, įmonių veiklos pelningumą susijusių šilumos vartotojų ir atliekų tiekėjų sąskaita, inicijuoti teisėsaugos tyrimą dėl neteisėtų veikų.
 - 2.4. Išsamiai įvertinti būtinybę keisti atliekų deginimo jėgainių veiklą reguliuojančią metodiką, kad ji atitiktų suinteresuotų šilumos vartotojų ir atliekų tiekėjų interesus.

- 2.5. Parengti pasiūlymus dėl atliekų deginimo jėgainių privatiems akcininkams tiesiogiai ar netiesiogiai priklausančių akcijų nacionalizavimo, kad jų akcijos priklausytų tik savivaldybėms ir/ar valstybei.

Dėl Pareiškėjo šio kreipimosi esmės

Atsižvelgiant į tai kas išdėstyta aukščiau ir pridedamuose raštuose konstatuoju, kad norint efektyviai ir greitai išspręsti mano keliamą klausimą yra būtinas aktyvus didžiausių Lietuvos savivaldybių – Vilniaus m., Kauno m. ir Klaipėdos m. įsitraukimas ir galimai labiau koordinuotas tarpusavio ir taip pat kartu su jų pavaldume esančiomis centralizuoto šilumos tiekimo įmonėmis bei atliekų tvarkymo įmonėmis veikimas, nes mano aukščiau laiške minėtą 70-80 mln. eurų per metus praradimą patiria pirmoje eilėje minėtų savivaldybių gyventojai ir įmonės mokėdamos nepagrįstai aukštas kainas už centralizuotų šilumos tinklų tiekiamą energiją ir nepagrįstai aukštus atliekų sutvarkymo mokesčius.

Tikiu, kad minėtų didžiausių Lietuvos miestų vadovai turi puikius ryšius su Lietuvos Respublikos Seimo nariais, atstovaujančiais pagrindines Lietuvos politines partijas ir gali juos pasitelkti šiame rašte išdėstyto klausimo sprendimui ir taip apginti pagrįstus rinkėjų interesus. Dėl šios priežasties laiško kopiją adresavau ir Lietuvos Respublikos Seimo Energetikos ir darnios plėtros komiteto nariams.

Institucijų atsakyme man yra minima, kad nėra reguliuojamos atliekas deginančių jėgainių elektros pardavimo kainos ir dėl to atliekas deginančios jėgainės gali uždirbti aukštus pelnus, nors jų veikla yra reguliuojama. Šis faktas niekaip nepašalina galimybės priimti prielaidas dėl tikėtinų atliekas deginančių jėgainių pajamų iš elektros pardavimo ir remiantis jomis suskaičiuoti pagrįstas jėgainių pagamintos šilumos kainas ir pagrįstus atliekų jėgainių taikomus atliekų priėmimo mokesčius. Vėlesniais laikotarpiais, palyginus faktines jėgainių pajamas iš elektros pardavimo su skaičiavimuose įtrauktomis pajamomis gali būti daromos atitinkamos korekcijos, kurios leistų užtikrinti atliekas deginančioms jėgainėms pagrįstą ir protingą pelningumą.

Prašau jūsų atsakyti į šį mano laišką nurodant ar ketinama imtis kokių nors veiksmų, kad būtų pakeista atliekas deginančių jėgainių veiklos reguliavimo metodika ir jeigu ketinama, kokių būtent veiksmų ketinama imtis.

Pagarbiai,

Pareiškėjas Vilniaus miesto savivaldybės tarybos narys Almantas Stankūnas

Priedai:

1. 2026-04-08 Pareiškėjo kreipimasis į Lietuvos Respublikos Konkurencijos Tarybą, Valstybės kontrolę, VERT ir Aplinkos ministeriją.
2. VERT 2026-05-07 atsakymas Pareiškėjui
3. 2026-05-20 Pareiškėjo kreipimasis į Lietuvos Respublikos Energetikos ministeriją.
4. 2026-06-05 Energetikos ministerijos atsakymas Pareiškėjui